

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/86

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/5730

Karar No. 2024/6375

Tarihi: 05.06.2024

● HİZMET TESPİTİ
● MAHKEMENİN GEREKTİĞİNDE
KENDİLİĞİNDEN DELİL TOPLAYABİLECEĞİ
● HİZMET TESPİTİ DAVALARINDA
ARAŞTIRILMASI GEREKEN OLGULAR

ÖZETİ: Hizmet tespitine ilişkin talebin yasal dayanağı 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçiş hükümlerini içeren Geçici 7 nci maddesi gereğince 506 sayılı Kanun'un 79/10 ve 5510 sayılı Kanun'un 86/9 uncu maddeleri olup Anayasal haklar arasında yer alan sosyal güvenliğin yaşama geçirilmesindeki etkisi gözetildiğinde, sigortalı konumunda geçen çalışma sürelerinin saptanmasına ilişkin bu tür davalar kamu düzeni ile ilgili olduğundan özel bir duyarlılıkla ve özenle yürütölmeleri zorunludur. Bu bağlamda, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için, tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip gerek göröldüğünde kendiliğinden araştırma yapılarak delil toplanabileceği açıktır.

Bu tür davalarda Mahkemece yapılacak iş, davacıyla ilgili varsa tüm belge ve kayıtlar işverenden istenilmeli, çalışmanın gerçekleştiği ileri sürölen işyerinin Kurum nezdinde bulunan dosyası, işverence hazırlanması gerekli ücret ödeme bordroları, puantaj kayıtları ve diğeri kayıtlar getirtilmeli, dönemsel sigorta primleri

bordrosuyla veya aylık prim ve hizmet belgesiyle bildirimleri yapılan sigortalılar tanık sıfatıyla dinlenilmeli, Kurum müfettişlerince inceleme yapıp yapılmadığı sorulmalı, inceleme yapılmışsa belgeler getirilmeli, aynı çevrede faaliyet yürüten ve davacının çalışmasını bilebilecek durumda olan tarafsız nitelikte başka işverenler ve bordrolu çalışanlar yöntemince saptanarak tanık sıfatıyla dinlenilmeli, işçilik alacaklarına ilişkin dava dosyasının varlığı araştırılarak celbedilmeli ve işçilik hakları davasında dinlenen tanıkların anlatımları ile bu dosyada bilgi ve görgüsüne başvurulmuş tanıkların anlatımları karşılaştırılmalı, varsa çelişki giderilmeli, yargılama sürecinde dinlenen tanık anlatımlarının değerlendirilmesinde, iş yerinin kapsamı, kapasitesi ve niteliği nazara alınmalı, işin mevsimlik olduğu anlaşılırsa dönemleri belirlenmeli, bu dönemde davacı ile işveren arasındaki sözleşmenin askıda olduğu ve mevsimlik dönemlerde hak düşürücü sürenin işlemeyeceği gözönünde bulundurulmalı; böylelikle; çalışmanın varlığı, başlangıç ve bitiş tarihleri, mevsimlik mi, sürekli mi olduğu, yapılan işin kapsam ve niteliği de nazara alındığında kısmi çalışma mümkün olduğundan kısmi ve kesintili olup olmadığı yöntemince araştırılmalıdır.

Taraflar arasındaki hizmet tespiti istemli davadan dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davacı, davalı Bilal Atlı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı Bilal Atlı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Kadir Dermancıoğlu tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davacının davalıya ait köftecide 01.05.2005-01.03.2015 tarihlerinde bulaşıkçı olarak kesintisiz çalıştığını, ancak çalışmasının Kuruma eksik bildirildiğini belirterek, Kuruma bildirilmeyen sürelerde hizmet akdiyle çalıştığının tespitini talep etmiştir.

II. CEVAP

1.Davalı Erdoğan Atlı vekili, davacının çalışması bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

2.Davalı Bilal Atlı vekili, davacının davalıya ait işyerinde 01.12.2013-28.02.2014 tarihlerinde çalıştığını, bildirimlerin eksiksiz yapıldığını savunarak davanın reddini istemiştir.

3.Fer'i müdahil Kurum vekili, davanın hak düşürücü sürede açılmadığını, fiili çalışmanın yöntemince ispatlanması gerektiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile dinlenen tanıkların beyanları, toplanan deliller ve alınan bilirkişi raporu ile davanın kısmen kabulüne, davanın davalı Erdoğan Atlı-Mirasçıları yönünden husumet yokluğundan usulden reddine, davanın Bilal Atlı yönünden kısmen kabulü ile davacının davalı Bilal Atlı'ya ait 33487 sicil no.lu işyerinde; 01.01.2007-31.12.2007 tarihleri arasında 360 gün, 01.01.2008-31.12.2008 tarihleri arasında 360 gün, 01.01.2009-31.12.2009 tarihleri arasında 360 gün, 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasında 360 gün, 01.01.2011-31.12.2011 tarihleri arasında 360 gün, 01.01.2012-31.12.2012 tarihleri arasında 360 gün, 01.01.2013-31.11.2013 tarihleri arasında 330 gün olmak üzere toplam 2490 gün daha sigortalı hizmetinin bulunduğu tespitine, fazlaya dair hizmet tespiti isteminin reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı, davalı Bilal Atlı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

1.Davacı vekili, davacının her iki davalının ortak çalışanı olarak tüm çalışma dönemi boyunca hizmet verdiğini, davalılar arasında organik bağ ve birlikte istihdam ilişkisi bulunduğundan davalılardan Erdoğan Atlı yönünden davanın pasif husumet yokluğu nedeniyle reddini ve hükmedilen vekalet ücretinin hatalı olduğunu 01.05.2005-01.03.2015 tarihlerinde kesintisiz çalıştığını, davanın kabulü gerektiğini belirterek istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

2. Davalı Bilal Atlı vekili, kararın gerekçeli olmadığını, yargılama safahatında yapılan işlemlerin sıralanarak bilirkişinin takdir ve tespitini aynen hüküm olarak kabul edildiğini, hangi tanık beyanına neden üstünlük tanındığı, hangi tanık beyanının hangi gerekçelerle yetersiz bulunduğu açıklanmadığını, fiili çalışmanın ispat edilemediğini, davanın tümünden reddi gerektiğini belirterek istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

3.Fer'i müdahil Kurum vekili, davanın zaman aşımına uğradığını, çalışmanın ispat edilemediğini, eksik inceleme ile karar verildiğini belirterek istinaf kanun

yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile tanık beyanları ile Kurum kayıtları dikkate alınarak Mahkemece verilen karar yerinde olduğu gerekçesi ile istinaf istemlerinin esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı Bilal Atlı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı Bilal Atlı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri istinaf dilekçesi ile aynı sebeplerle eksik incelemeye dayalı kararın bozulmasını istemiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, hizmet tespiti istemine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1.6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371 inci maddeleri ile 506 sayılı Kanun'un 79 uncu, 5510 sayılı Kanun 86 ncı maddesi hükümleridir.

2. Hizmet tespitine ilişkin talebin yasal dayanağı 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçiş hükümlerini içeren Geçici 7 nci maddesi gereğince 506 sayılı Kanun'un 79/10 ve 5510 sayılı Kanun'un 86/9 uncu maddeleri olup Anayasal haklar arasında yer alan sosyal güvenliğin yaşama geçirilmesindeki etkisi gözetildiğinde, sigortalı konumunda geçen çalışma sürelerinin saptanmasına ilişkin bu tür davalar kamu düzeni ile ilgili olduğundan özel bir duyarlılıkla ve özenle yürütölmeleri zorunludur. Bu bağlamda, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için, tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip gerek göröldüğünde kendiliğinden araştırma yapılarak delil toplanabileceği açıktır.

3. Bu tür davalarda Mahkemece yapılacak iş, davacıyla ilgili varsa tüm belge ve kayıtlar işverenden istenilmeli, çalışmanın gerçekleştiği ileri sürölen işyerinin Kurum nezdinde bulunan dosyası, işverence hazırlanması gerekli ücret ödeme bordroları, puantaj kayıtları ve diğeri kayıtlar getirilmeli, dönemsel sigorta primleri bordrosuyla veya aylık prim ve hizmet belgesiyle bildirimleri yapılan sigortalılar tanık sıfatıyla dinlenilmeli, Kurum müfettişlerince inceleme yapıp yapılmadığı sorulmalı, inceleme yapılmışsa belgeler getirilmeli, aynı çevrede faaliyet yüröten ve davacının çalışmasını bilebilecek durumda olan tarafsız nitelikte başka işverenler ve bordrolu çalışanlar yöntemince saptanarak tanık sıfatıyla dinlenilmeli, işçilik alacaklarına ilişkin dava dosyasının varlığı araştırılarak celbedilmeli ve işçilik hakları davasında dinlenen tanıkların anlatımları ile bu dosyada bilgi ve görgüsüne

başvurulan tanıkların anlatımları karşılaştırılmalı, varsa çelişki giderilmeli, yargılama sürecinde dinlenen tanık anlatımlarının değerlendirilmesinde, iş yerinin kapsamı, kapasitesi ve niteliği nazara alınmalı, işin mevsimlik olduğu anlaşılırsa dönemleri belirlenmeli, bu dönemde davacı ile işveren arasındaki sözleşmenin askıda olduğu ve mevsimlik dönemlerde hak düşürücü sürenin işlemeyeceği gözönünde bulundurulmalı; böylelikle; çalışmanın varlığı, başlangıç ve bitiş tarihleri, mevsimlik mi, sürekli mi olduğu, yapılan işin kapsam ve niteliği de nazara alındığında kısmi çalışma mümkün olduğundan kısmi ve kesintili olup olmadığı yöntemince araştırılmalıdır.

3. Değerlendirme

Somut olayda, yukarıdaki açıklamalar kapsamında yeterli araştırma yapılmadığı, Mahkemece dinlenen tanıklardan bordro tanığı Hasret Duman'ın çalışma kaydının 01.08.2006 başladığı ve davacı benden sonra başladı şeklinde davacının işe başladığı tarih yönünden beyanının olmadığı, 01.08.2007 tarihinde çalışma kaydı başlayan tanık Emrah Çetin'in hizmet başlangıcı yönünden beyanının olmadığı, diğer bordro tanıkları İsmail ve Recai'nin çalışma kaydının 2011-2012 yıllarında başladığı ve davacının talebinden sonrası olduğu, emniyet tespiti komşu tanığı Muzaffer'in net olmayan ve tahmine dayanan ifadesi ile davanın kısmen kabulüne dair eksik inceleme ile karar verildiği anlaşılmıştır.

Mahkemece, davacının hizmet başlangıcının 01.01.2007 tarihi olarak belirlenmesine ilişkin olarak kabulü teyit eden tanık ifadesinin bulunmadığı gözetilip, bulunması halinde başka bordrolu çalışanlarının ve komşu işyeri tanıklarının beyanlarına başvurarak ve dosya içerisine alınan tüm deliller bu yönden yeniden değerlendirilerek varılacak sonuca göre bir karar verilmelidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle,

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Peşin yatırılan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

05.06.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.